

(J. G. M.); Enr. Valor donava també *espençar* i *espençar-se* sense definició, i jo he sentit el darrer a Dénia i a Xàbia parlant del *Cantal Aspenkát* dalt de la Serra del Montgó, amb l'explicació que és una rocassa «que es va *aspenkát*» (1963); suposo, doncs, que Valor conegui cosa semblant de l'Àitana o Castalla; si bé també fóra lícit imaginar que aquí hi hagi convergència amb un mossarabisme, equivalent del cat. *despenjar* EX-PEND(IC)ARE.

¹ Ja hem vist com ho entén Belv.; per al *DAG*, és «tros llarg de pebrot, ceba etc.» — ² D'una crònica amazònica de 1639 citava Pau Vila: «la fàbrica de las naos se facilita con estas montañas, así por la grande abundancia de maderas y brea, como por tener grande abundancia de *penas*, de que se hace la *pita*» (o sigui els llibants, necessaris per als ormeigs i xarxes). *Hacerse de penas* és ja antic en castellà (Pedro Espinosa a. 1625), i en el sentit de «no consentir fàcilment en lo que se pide, aun cuando lo desee el que lo ha de conceder» ja figura en Quevedo i en Quiñones de B.; potser a base de la idea de mostrar-se espinós o inaccessible com el card o la penca de la figuera de moro; en català ja va usar-lo Galiana en la *Rondalla de Rond.* valenciana. — ³ Res sobre el mot gal·lès en Pedersen (Vgl. *Kelt. Gramm.*), VHenry, Stokes, Walde-P. ni Pokorny, *IEW*. — ⁴ El *panka* que esmentava Moll (*AORBB* I, 202) és una pronúncia dialectal del longobard en lloc del nostre *BANC*. A l'angl. mj. *pinken* 'punxar' no se li coneix parentela germànica, i es té per una variant nasalitzada, d'escassa extensió, de *pick* i *peck* id. — ⁵ Sens dubte és notable la semblança del cat. *penca de ceba* amb el rus *pěnka* 'tel de la llet', però tot indica una convergència casual. El mot rus és un diminutiu, del tipus corrent, del rus *pěna* 'escuma, bromera', pertanyent a la família ben coneguda del sbcr. *pena, spjena*, paleoslau *pěna* id., i scr. *phénah* 'bromera, tel prim de brossa', ossetí *jinčā*, que reapareix amb sufix diferent (y s- amovible) en el ll. *spuma* (< *spoima*), a.-al. ant. *feim*, angl. *foam*. Es tracta, doncs, d'una base indoeur. *POINA*, la qual en cèltic hauria perdut la p-; si ens acollim al sorotàptic, seria també difícil i inversemblant admetre un derivat PEIN-KA > PĒN-KA; i al capdavall tampoc el sentit bàsic de 'bromera' ens acosta gaire al dels mots hispànics. Altres pistes, esmentades en les notes 12 i 13 del *DECH* resultaren òbviament falses. Més suggerents: lit. *páltis* 'costat de porc o cansalada' («Speckseite» Völkel, *Litau. Elbuch.*, p. 52); pol. *pienka* (=rus *peńká*) 'cànem': però res no se sap de l'etimologia de l'un ni de l'altre mot (aquest no gaire pròxim pel sentit, aquell no gaire per la forma), i si aquest mot esclau va amb el scr. *bhanga-*, avèstic *ban̄ha-* 'cànem' això encara ens allunyaria més (i de tota manera deu ser no-indoeuropeu). — ⁶ *Tęńka* és 'tros (o penca?) de cansalada', 'rosta de carn magra', a Tor de V. Ferrera, i Estaon de Cardós (no a Àreu; *penca* Esterri de C.), b.-emp. *tenca* 'tros de cansalada' i 'panna de suro arrancada de l'arbre' (iguals accs. que el cat. comú *penca*); en

aranès *tenca* 'bresca de mel' (*BDC* xxiii, 312). Que tot això forma un mateix mot ho prova el prov. *taullo de meu* 'bresca de mel' (*ALF*, 1888), al costat del men. *taullo de xuia* 'rodanxa de cansalada'. Però així també és molt concebible que *tenca* resulti d'un encreuament dels dos sinònims *penca* i *taula* < *TABULA*. — ⁷ També cast. (etc.) en aquest sentit: «muchos ponen entre las berengenas, muchos *pies* de albahaca o tomillo salsero», GA. de Herrera (*Agríc.*, a. 1513). — ⁸ Mot de data només moderna, i potser resultat d'un encreuament de *zote* (*zopo*) amb *penca*, ço que el deixaria de comptes. En la nota 20 del *DECH* afegeixo algun cas asturià o altrament regional, i algun més espigolaríem encara, que semblen provar arrelament propi en antics dialectes ben allunyats del català.

Pendanga, pendango, pendanguer, pendangueria, pendant, V. penjar *Pendatxer, -era*, indocumentats i inoïts *Pendatxo, V. penatxo (PENYA)* *Pendeca* no existeix (pron. ocasional del cast. *pendejo, -deja*) *Pendeló, pendell, V. penjar* *Pendenga*, indocumentat (no Lab. 1840-88) *Pendent, -nteria, -ntós, pendís, pendissa, pendissal, V. penjar* *Pendó, V. penó (PENYA)* *Pëndol, pëndola, pëndolada, pëndolar, pëndolatge, pëndolejar, pëndoler, pëndoles, V. penjar* *Pëndolista, pëndoner, pëndonista, V. penya* *Pëndòria, V. penjar*.

PENDRE, del ll. vg. PRĒNDĒRE (ll. clàssic PRĒHĒNDĒRE) 'agafar', 'copsar', 'atrapar', 'sorprenere'; la reducció de *prendre* a *pendre*, per la normal dissimilació, es produí en forma unànime en la nostra llengua, ja en època preliterària, i a penes es pot dir que hagi existit mai la variant *prendre* en català. □ 1.ª doc.: orígens (doc. de c. 1060 etc.).

«Tornà i e-l mas illex de La Muntada, e pres l'ome e l'aver e la roba, e tenco pres tot, sis senmanes», doc. del Cardener, del S. XII; «trencharen la franc<h>ea de l'esgleia d'Urgel, e preseren A. Nebot --- e tras<r>en-lo de l'església pres, e mans ligades», del mateix temps a Segarra; «feriren-mi e pressren-mi, trencharen-mi mon alberg ---» a. 1242, Co. de Tremp; «jo-us red les treves, e de<s>isch-me de vós, per zo car no voletz *pendre* so que fer podia», carta al bisbe d'Urgell c. 1260 (PPujol, *DocsVgUrg.*, 4.29, 6.5, 6.7, 8.12). En les *Homilies*: «esforcem-nos que-ls pecats en que som nos lexen, e nostres penitències *prenam*, per zo que J. C. nos den<y> portar --- e-l cel», «dix N. S.: —Jo seré tradid e pres e liad, e escopid ---» (3v3, 3v11).¹

En les *VidesR* hi ha formes arcaïques com el pf. 6 *preyren*: «eles *preyren* los déus e gitaren-los e-l mig de l'estayn», 65r2 (< *presren* amb sr > ÿ), si bé també hi ha formes més normals en cat. antic, com *preseren, presés* etc., veg. els testimonis en l'ed. de les *VidesR* I, 61 (i l'explicació d'aquest fet morfològic del període arcaic de la llengua, *ibid.*, p. 53).

D'altra banda aquí tenim els testimonis més antics de la construcció interessant del cat. antic *me'n pren*,